

Магістр 2 курсу

факультету економіки і права ХНЕУ

**ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ  
СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**

*Анотація. Розглянуто сутність облікової політики, особливості її формування на малих підприємствах, стан та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. Показано, що основною проблемою ведення облікової політики суб'єктів малого підприємництва є відсутність стандартів для них.*

*Аннотация. Рассмотрены сущность учетной политики, особенности ее формирования на малых предприятиях, состояние и перспективы развития малого бизнеса в Украине. Показано, что основной проблемой ведения учетной политики субъектов малого предпринимательства является отсутствие стандартов для них.*

*Annotation. In this article the essence of the accounting policy, the peculiarities of its formation in small enterprises, the state and prospects of small business development in Ukraine are considered. It is shown that the basic problem of conducting a registration policy of small business entities is absence of standards for them.*

*Ключові слова: облікова політика, суб'єкти, мале підприємництво, спрощена система оподаткування, облік, звітність.*

На сьогодні надзвичайно актуальними для підприємств різних форм власності постає питання бухгалтерського обліку, його організація та формування показників звітності.

Особливе місце серед них займають малі підприємства, розвиток яких є складовою частиною соціально-економічної політики держави. Малий бізнес є одним з найважливіших сегментів ринкової інфраструктури і сприяє створенню та збільшенню національного продукту країни.

Суб'єкти малого підприємництва мають важливе значення у формуванні конкурентного середовища у ринковій економіці, оскільки, по-перше, вони меншою мірою, ніж великі підприємства, піддаються монополізації, а по-друге, за умов вузької спеціалізації та використання новітніх технологій та техніки вони виступають як дійовий конкурент, який запобігає монопольним позиціям великих корпорацій. Крім того, суб'єкти малого підприємництва також відіграють не останню роль у вирішенні проблеми зайнятості населення, адже вони спроможні створювати нові робочі місця та поглинати надлишкову робочу силу [1].

Облік займає одне з головних місць у системі управління. Він відображає

-----

фінансовий стан підприємства і є основою для планування його діяльності. Виходячи з облікової інформації, можна прогнозувати показники розвитку підприємства і виявити резерви підвищення ефективності виробництва [2].

Проблеми облікової політики досліджувались у працях зарубіжних і вітчизняних вчених, а саме таких, як: Р. Ентоні, Дж. Ріс, Б. Нідлз, Ван Бред, Загородній А. В., Лінник В. Г., Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф., Кужельний М. В. та ін. Однак проблема вибору облікової політики для суб'єктів малого підприємництва потребує більш детального вивчення.

Актуальність дослідження особливостей формування облікової політики суб'єктів малого підприємництва полягає у необхідності розробляти певні правила ведення обліку, що полегшать сам обліковий процес на малих підприємствах і є більш відповідними для малих масштабів, створення такої системи отримання інформації, яка б забезпечувала реальне управління суб'єктом малого підприємництва та примноження доходу від його діяльності.

Метою статті є дослідження організації облікової політики на малому підприємстві та розробка шляхів її вдосконалення.

Проблема функціонування малого бізнесу в умовах кризового стану економіки України є надзвичайно гострою. У зв'язку з наявністю низки нерозв'язаних проблем, серед яких складна політична ситуація, суперечливе та неоднозначне законодавство, високе податкове навантаження та, як наслідок, значна тінізація економіки, питання про те, чи існує можливість для розвитку та ефективного функціонування малого бізнесу в Україні, набуває достатньої актуальності [3].

У 2011 році відбулися зміни в оподаткуванні малих підприємств. 1 січня 2011 року в дію вступив Податковий кодекс [4]. Негативним аспектом Податкового кодексу є те, що ним створені несприятливі умови для малого бізнесу. У частини населення складається враження, що на сьогодні вирішили ліквідувати дрібний бізнес. З 1 січня 2011 року підприємцям доводиться сплачувати єдиний соціальний внесок у розмірі від 347 гривень додатково до єдиного податку.

Питання встановлення облікової політики на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або органу, уповноваженого управляти державним майном та корпоративними правами держави.

Формування облікової політики підприємства за конкретним напрямом (питанням) полягає у виборі одного варіанта з декількох — альтернативних, передбачених нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку. При цьому, оскільки облікова політика підприємства визначається на підставі принципів, методів і процедур, регламентованих не тільки П(С)БО, при обранні того чи іншого варіанта можуть використовуватися також інші нормативно-правові документи, що регулюють методологію бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [5].

Облік на малих підприємствах повинен бути максимально скорочений і спрощений, оскільки, як правило, тут немає чисельного штату працівників, які б займалися виключно веденням обліку.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності для підприємств малого бізнесу полягає у такому:

- оподаткування: заміна сплати певних видів податків, зборів та платежів єдиним податком;

- бухгалтерського обліку: можливість застосування спрощеного Плану рахунків, простої та спрощеної форм обліку, спрощеної методики обліку витрат;

• звітності: обов'язкове складання звітності відповідно до П(С)БО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" [6].

Проте підприємства, які не можуть складати Спрощений фінансовий звіт можуть складати Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва. Для цього вони повинні відповідати таким критеріям: середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 70 млн гривень [7, ст. 1].

Слід зауважити, що Міністерство фінансів України визначає облікову політику виключно на основі положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності. А як саме слід діяти підприємствам при виробленні власної облікової політики в нерегламентованих зазначеними документами ситуаціях, тобто за відсутності прямо застосовних правил, незрозуміло [5].

Зазначимо, що переважна більшість принципів, методів і процедур, що використовуються для складання та подання фінансової звітності, безальтернативно (однозначно) прописані в нормативних документах з бухгалтерського обліку, тому перелічувати їх в обліковій політиці немає потреби. Адже такі норми підлягають безумовному виконанню, тобто є імперативними для застосування підприємством [5].

Отже, основною метою формування облікової політики на малих підприємствах повинен бути не тільки вибір сукупності способів ведення бухгалтерського обліку, а й досягнення ефективності управління обліковими процесами, ефективності прийняття управлінських рішень для досягнення оперативних і стратегічних цілей. Разом з тим скорочення і спрощення обліку на малому підприємстві можливе до певної межі, яка забезпечує виконання його інформаційної і контрольної функцій. У зв'язку з цим, поряд із прагненням найменших витрат часу на його ведення, треба забезпечити діючі вимоги щодо його організації, визначені нормативними актами, які регулюють облік коштів, основних і оборотних засобів, розрахунків, витрат, наявності та руху товарів, реалізації товарів, визначення собівартості і результатів фінансово-господарської діяльності [3].

Отже, аналіз стану малого підприємництва в Україні свідчить про те, що останнім часом відбуваються негативні зрушення у розвитку цього сектору ринкової економіки, які є вкрай несприятливим для малого бізнесу, а прийнятий Податковий кодекс України позначений посиленням податкового тягаря. Для підтримки розвитку малого бізнесу держава зобов'язана перейти до реалізації послідовної та узгодженої політики, яка б наслідувала довгострокові перспективи. Для цього в Україні має бути створена відповідна нормативно-правова база та реалізована низка прогресивних реформ, які визначають формування передумов для забезпечення сталого розвитку малих підприємств. Рациональне використання державного бюджету, створення програм з розвитку малого підприємництва, підтримка ініціативи створення й функціонування малих фірм у найближчій перспективі спроможні привести до значного поживлення економіки [3].

Таким чином, основною проблемою для ведення облікової політики суб'єктів малого підприємництва є відсутність стандартів для них. Вони можуть керуватися у своїй діяльності міжнародними стандартами, П(С)БУ, законами України, але конкретна нормативно-правова база для них відсутня. І це є основною проблемою при виборі облікової політики для суб'єктів малого підприємництва.

-----

**Л і т е р а т у р а:** 1. Облікова політика підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.br.com.ua/kurs/Audit/45662.htm>. 2. Сергієчко О. М. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні / О. М. Сергієчко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 2. – С. 22–27. 3. Облікова політика, суб'єкт малого підприємництва, єдиний податок, Податковий кодекс України, П(С)БО 25. Постановка проблеми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uadocs.exdat.com/docs/index-304417.html>. 4. Податковий кодекс України від 27.12.2010 р. – К. : Правда, 2010. 5. Войтенко Т. Облікова політика – 2010: головне [Електронний ресурс] / Войтенко Т. – Режим доступу : [www.nibu.factor.ua/ukr/golden/doc.html](http://www.nibu.factor.ua/ukr/golden/doc.html). 6. Сук Л. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерський облік в с/г. – 2010. – № 3. – С. 36–40. 7. Про державну підтримку малого підприємництва : Закон України від 19.10.2000 № 2063-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). 8. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 22.05.97 р. № 283/97-ВР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). 9. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). 10. Загальні вимоги до фінансової звітності : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). 11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).